

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 29.6.2012
COM(2012) 354 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**O fungování oznamovacího postupu podle Dohody Světové obchodní organizace o
technických překážkách obchodu (dohoda TBT)**

{SWD(2012) 189 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

O fungování oznamovacího postupu podle Dohody Světové obchodní organizace o technických překážkách obchodu (dohoda TBT)

1. Úvod

Dohoda o technických překážkách obchodu (dále jen „dohoda TBT“¹) je jednou ze třinácti vícestranných dohod o obchodu se zbožím dojednaných během uruguayského kola. V platnost vstoupila v roce 1995 založením Světové obchodní organizace (WTO). Ukládá všem Členům WTO povinnost **oznamovat** Světové obchodní organizaci **technické předpisy a postupy pro posuzování shody zboží ve stádiu přípravy** a dává ostatním Členům WTO možnost se k nim vyjádřit.

- Tento postup je konkrétním způsobem, jak pomoci **podnikům EU, včetně malých a středních podniků, zlepšit jejich přístup na trhy třetích zemí**, protože:
- umožňuje odhalit a odstranit zbytečné technické překážky mezinárodního obchodu u zdroje,
- pomáhá normotvůrcům EU a členských států a hospodářským subjektům EU seznámit se s novými technickými předpisy a postupy posuzování shody jiných Členů WTO,
- umožňuje Evropské unii podpořit společný regulační přístup a vyjádřit se k předpisům jiných Členů WTO v průběhu dialogu vedeném před přijetím nových nařízení,
- přispívá ke sbližování pravidel a norem na mezinárodní úrovni.

Oznamovací postup technických překážek obchodu je proto důležitým prvkem obchodní a průmyslové politiky EU² a přispívá k cílům, jichž má být dosaženo prostřednictvím strategie Evropa 2020³, **zejména k inteligentnímu a udržitelnému růstu podporujícímu začlenění**.

Prvním cílem této zprávy je upozornit evropské orgány a poradní subjekty a hospodářské subjekty EU, včetně malých a středních podniků, na příležitosti, jež oznamovací postup technických překážek obchodu nabízí. Jejím **druhým cílem** je představit nejnovější vývoj tohoto nástroje sestavením přehledu vývoje tohoto postupu v posledních letech. **Za třetí** Komise využívá příležitosti, kterou tato zpráva poskytuje, aby doporučila konkrétní kroky,

¹ http://ec.europa.eu/enterprise/tbt/index.cfm?fuseaction=library.viewLibrary§ion_id=1&dsplLang=en

² Sdělení Evropské komise Obchod, růst a celosvětové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 – KOM(2010) 612 v konečném znění; Sdělení Evropské komise Integrovaná průmyslová politika pro éru globalizace: Konkurenceschopnost a udržitelnost ve středu zájmu – KOM(2010) 614 v konečném znění.

³ Sdělení Evropské komise Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění – KOM(2010) 2020 v konečném znění.

jejichž cílem je dosáhnout dalších zlepšení. K účinnému využití oznamovacího postupu předpisů jiných Členů WTO je nezbytné, aby samotná EU nejen dodržovala povinnosti stanovené v dohodě TBT, ale aby také aktivně přispívala ke zlepšování účinnosti tohoto postupu. Je důležité, aby Evropský parlament, Rada a členské státy byly obeznámeny s tím, jak funguje oznamovací postup technických překážek obchodu, a aby spolupracovaly s Komisí za účelem dosažení cílů souladu a vyšší transparentnosti.

2. PREZENTACE OZNAMOVACÍHO POSTUPU TECHNICKÝCH PŘEKÁŽEK OBCHODU

2.1. Povinnosti podle dohody TBT

Cílem dohody TBT je usnadnit mezinárodní obchod při současném uznání práva Členů WTO přijímat národní technické předpisy a postupy pro posuzování shody, které by mohly vést k technickým překážkám obchodu (kvůli nákladům na přizpůsobení v důsledku rozdílných pravidel, nákladům na poskytování informací atd.). Aby se zajistilo, že taková opatření nevytvoří diskriminační nebo zbytečné překážky obchodu, obsahuje dohoda TBT řadu hmotněprávních a procesněprávních podmínek, které musejí Členové WTO při vytváření technických předpisů a postupů pro posuzování shody dodržovat.

Tyto hmotněprávní a procesněprávní podmínky se vztahují na všechny technické předpisy a postupy pro posuzování shody týkající se obchodu s průmyslovým či zemědělským zbožím. Na rozdíl od norem, které jsou dobrovolné povahy, určují technické předpisy závaznou charakteristiku výrobků a k nim se vztahující postupy a výrobní metody⁴. Postupy pro posuzování shody se použijí k určení toho, zda výrobky tyto závazné požadavky splňují.

2.1.1. *Hmotněprávní podmínky: nediskriminace, předcházení zbytečným překážkám obchodu, využívání příslušných mezinárodních norem*

Opatření, které spadá do oblasti působnosti dohody TBT, musí být v souladu se **zásadou nediskriminace**. Zásada nediskriminace, stěžejní prvek práva WTO, je zakotvena ve Všeobecné dohodě o clech a obchodu (GATT). Zakazuje diskriminaci mezi dováženým zbožím a zbožím vyrobeným v tuzemsku (zásada národního zacházení, článek III GATT) a mezi dováženým zbožím (zásada nejvyšších výhod, článek I GATT). Odstavec 1 článku 2 dohody TBT ve stejném smyslu vyžaduje, aby Členové WTO poskytovali výrobkům pocházejícím od kteréhokoli jiného Člena neméně příznivé zacházení, než jaké je poskytováno obdobným výrobkům domácího původu a obdobným výrobkům pocházejícím z jakékoli jiné země.

Technické předpisy jsou navíc povoleny jen tehdy, jsou-li **nezbytné pro dosažení oprávněného cíle**. Stejně tak nesmí být postupy pro posuzování shody přísnější nebo uplatňovány přísněji, než je nezbytně nutné, aby dovážející Člen WTO získal přiměřenou důvěru, že výrobky odpovídají příslušným požadavkům. Demonstrativní výčet oprávněných cílů lze nalézt v odstavci 2 článku 2 dohody TBT, který zahrnuje zabránění podvodným praktikám, ochranu zdraví nebo bezpečnosti lidí a ochranu životního prostředí. V letech 2008 až 2011 byla ochrana lidského zdraví a bezpečnosti osob uváděna coby oprávněný cíl sledovaný zhruba u poloviny oznámení technických překážek obchodu⁵. Tento požadavek

⁴ Pravidla v oblasti norem stanovená v dohodě TBT se nebudou v této zprávě projednávat.

⁵ Oznamující orgány musí uvést cíl a odůvodnění opatření podle bodu 7 oznamovacího formuláře přiloženého k návrhu technického předpisu nebo postupu pro posuzování shody.

„nezbytnosti“ kromě toho znamená, že je třeba usilovat o vyvážený poměr mezi sledovaným oprávněným cílem a rizikem nesplnění, aby byl vybrán přístup, který obnáší při stejné účinnosti co nejmenší omezení obchodu. Za tímto účelem se může vnitrostátní zákonodárce opřít o dohodu TBT, která navrhuje řadu přístupů usnadňujících obchod, například využívání technických předpisů na základě výrobních požadavků v provozních podmínkách a uznávání rovnocennosti technických předpisů jiných Členů WTO a výsledků posouzení shody v zahraničí⁶.

Příslušné mezinárodní normy musejí být použity také při přípravě technických předpisů nebo postupů pro posuzování shody. Několik ustanovení dohody TBT podporuje využívání mezinárodních norem jakožto způsob podpory harmonizace technických pravidel. Odstavec 4 článku 2 konkrétně stanoví, že v případech, kdy existují příslušné mezinárodní normy, Členové WTO je použijí ..., jako základu pro své technické předpisy s výjimkou případů, kdy mezinárodní normy jsou neúčinné nebo nevhodné k dosažení oprávněných sledovaných cílů. Domácí technický předpis by například za účelem dosažení regulačních cílů Člena WTO souvisejících se změnou klimatu či řešení oprávněných očekávání svých občanů mohl, pokud jde o přiměřenou úroveň ochrany, přesahovat rámec toho, co je požadováno příslušnou mezinárodní normou. Podobné zásady jsou stanoveny v odstavci 4 článku 5, pokud jde o postupy pro posuzování shody.

2.1.2. *Formální podmínka: oznamování návrhů právních předpisů*

Podle odstavce 9 článku 2 a odstavce 6 článku 5 dohody TBT musí Členové WTO **oznamovat technické předpisy a postupy pro posuzování shody**, jsou-li splněny tyto dvě podmínky: za prvé neexistuje příslušná mezinárodní norma nebo návrh opatření není „v souladu“ se stávající příslušnou mezinárodní normou a za druhé, jestliže může mít navrhované opatření významný vliv na obchod ostatních Členů. Pojem významný vliv na obchod ostatních Členů zahrnuje jak vlivy na obchod ostatních členů dovoz zvyšující, tak i vlivy dovoz snižující, pokud jsou významné⁷.

Oznámení budou učiněna **v takovém stádiu přípravy, aby bylo možno ještě provést změny a vzít v úvahu připomínky**⁸. Oznamující Člen poskytne ostatním Členům rozumnou lhůtu pro uplatnění písemných připomínek. Členové WTO se ve Výboru pro technické překážky obchodu dohodli, že šedesátidenní až devadesátidenní lhůtu lze považovat za rozumnou. Rozvinutým zemím se doporučuje, aby pro podávání připomínek poskytly více než šedesát dnů⁹. Připomínky se na žádost projednají a zohlední. To znamená, že ostatní Členové WTO mohou být pravidelně informováni o vývoji požadavků na nové nebo pozměněné výrobky. Oznámení, která sekretariát WTO obdrží, jsou veřejně dostupná¹⁰, aby mohly být na nové požadavky upozorněny i hospodářské subjekty, a měly se tak možnost s nimi seznámit.

Členové WTO mají **právo uplatnit písemné připomínky** k navrhovaným technickým předpisům nebo postupům pro posuzování shody. Připomínky by v zásadě měly odkazovat na skutečnost, že navrhované předpisy nejsou v souladu s dohodou TBT. Připomínky by měly vést k dialogu s oznamujícím Členem WTO. Právo na podávání formálních připomínek podle

⁶ Viz odstavec 8 článku 2, odstavec 7 článku 2 a odstavec 3 článku 6 dohody TBT.

⁷ Doporučení výboru TBT: dokument WTO G/TBT/1/Rev.10, bod 7.

⁸ Odstavec 9.2 článku 2 a odstavec 6.2 článku 5 dohody TBT.

⁹ Doporučení výboru TBT: dokument WTO G/TBT/1/Rev.10, bod 7.

¹⁰ Viz databáze TBT Evropské komise: <http://ec.europa.eu/enterprise/tbt/> nebo systém řízení informací WTO/TBT: <http://tbims.wto.org>.

tohoto postupu mají pouze Členové WTO a neposkytuje se zainteresovaným stranám, například hospodářským subjektům. Obavy hospodářských subjektů musí být proto zprostředkovány Členem WTO. Je na každém Členu WTO, aby určil, jak budou obavy jeho hospodářských subjektů vyslyšeny a zohledněny.

2.2. Vnitřní úprava oznamovacího postupu v rámci EU

Musí se zapojit a vzájemně spolupracovat různé strany, aby oznamovací postup fungoval řádně a aby byl užitečný a účinný. V Evropské unii je účast evropských orgánů, členských států a hospodářských subjektů nanejvýš důležitá. Internetové stránky TBT zřízené Evropskou unií pomáhají koordinovat účast všech zainteresovaných stran.

2.2.1. Evropská komise

Dohoda TBT vyžaduje, aby každý Člen WTO zřídil orgán pro oznamování, který zajistí provádění ustanovení týkajících se oznamovacích postupů a zajistí, aby existovalo informační středisko¹¹. Informační středisko musí zodpovídat všechny rozumné dotazy ostatních Členů a zainteresovaných stran týkající se technických předpisů přijatých nebo navrhovaných nebo postupů pro posuzování shody a odpovídá také za vyřizování připomínek obdržených od jiných Členů WTO k oznámením¹². V Evropské unii plní tyto povinnosti jeden útvar Evropské komise na Generálním ředitelství pro podniky a průmysl,¹³ který byl označen jako **oznamovací a informační středisko EU/TBT**.

Oznamovací a informační středisko EU/TBT má dvojí úlohu. Zajišťuje, aby právní předpisy EU, které má přijmout buď Evropský parlament a Rada nebo Evropská komise jako prováděcí opatření, byly oznamovány WTO ve stádiu přípravy. Odpovídá také za rozesílání oznámení jiných Členů WTO všem zainteresovaným stranám a zajišťuje, aby připomínky byly zaslány oznamujícímu Členu WTO jménem EU, ukáže-li se, že předmětné opatření by mohlo vývozcům z EU způsobovat problémy s přístupem na trh. Aby oznamovací a informační středisko EU/TBT mohlo vznášet připomínky k oznámení jiného Člena WTO, snaží se získat příspěvky od všech zainteresovaných stran, tj. odvětvových oddělení Evropské komise, oddělení Generálního ředitelství pro obchod, delegací EU ve třetích zemích, členských států a podniků v EU. Při zpracovávání připomínek EU k oznámením jiných Členů WTO zajišťuje oznamovací a informační středisko EU/TBT jejich soulad se všemi politikami EU.

2.2.2. Spoluzákonodárci EU: Parlament a Rada

Evropský parlament a Rada hrají důležitou roli také při přijímání právních předpisů obsahujících technické předpisy a postupy pro posuzování shody, které musí být v souladu s dohodou TBT. Vzhledem k tomu, že tato dohoda vyžaduje oznámení ve stádiu přípravy, uvědomí oznamovací a informační středisko EU/TBT ostatní Členy WTO o právních předpisech EU, které stanoví požadavky na výrobky, jež spadají do oblasti působnosti dohody TBT, poté, co Komise přijme návrh nařízení, směrnice nebo rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady. Komise analyzuje připomínky ostatních Členů WTO a zohledňuje je v legislativním postupu.

¹¹ Článek 10 dohody TBT

¹² Doporučení výboru TBT: dokument WTO G/TBT/1/rev.10, bod 7.

¹³ Oddělení ENTR/C/3 „Oznamování technických předpisů“.

Rada i Parlament musí při navrhování a přijímání změn týkajících se návrhu Komise brát v úvahu i jejich dopad na mezinárodní obchod. Ostatní Členové WTO pečlivě sledují legislativní jednání a často se písemně nebo ústně na zasedáních Výboru pro technické překážky obchodu (která se konají třikrát do roka v sídle WTO v Ženevě) vyjadřují ke slučitelnosti navrhovaných změn s dohodou TBT.

2.2.3. Členské státy

Kromě oznamovacího a informačního střediska EU/TBT má všech 27 členských států vlastní orgány pro oznamování a informační střediska TBT. Členské státy odpovídají za posouzení, zda by jejich navrhované vnitrostátní technické předpisy a postupy pro posuzování shody měly významný dopad na obchod, a pokud ano, zajistí jejich oznámení přímo WTO. Odpovědi na připomínky ostatních Členů WTO však poskytuje oznamovací a informační středisko EU/TBT (po koordinaci s dotčeným členským státem) jménem Evropské unie, protože tyto odpovědi jsou považovány za součást společné obchodní politiky, jež spadá do výlučné pravomoci EU¹⁴. Koordinace mezi členskými státy a Evropskou komisí je zajištěna vnitřním oznamovacím postupem EU stanoveným ve směrnici 98/34/ES¹⁵ a útvary Komise se každý rok setkávají s příslušnými zástupci členských států za účelem zlepšení této koordinace.

Členské státy musí též informovat své veřejné orgány a vnitrostátní hospodářské subjekty o závazcích a možnostech spojených s oznamovacím postupem technických překážek obchodu. Komise pravidelně dostává od členských států připomínky k oznámením jiných Členů WTO. Některé členské státy zavedly účinné vnitrostátní mechanismy, aby získaly zpětnou vazbu přímo od vnitrostátních podniků, včetně menších podnikatelských svazů nebo jednotlivých společností. Komise využívá této zpětné vazby k boji proti potenciálním technickým překážkám obchodu.

2.2.4. Hospodářské subjekty

Připomínky odvětví EU k oznámením jiných Členů WTO mají velký význam pro zamezení vzniku zbytečných překážek mezinárodního obchodu. Několik evropských odvětvových svazů se sídlem v Bruselu si je dobře vědomo prostředků dostupných na základě dohody TBT a pravidelně zasílá připomínky útvarům Komise¹⁶. Některé přispívají také prostřednictvím Poradního výboru pro přístup na trh, který byl zřízen na základě strategie Evropské komise pro přístup na trhy¹⁷. Jiné evropské hospodářské subjekty zasílají své připomínky delegaci EU v oznamujícím členském státě WTO.

Komise koordinuje záležitosti vnitřně, aby zajistila, že všechny připomínky budou doručeny oznamovacímu a informačnímu středisku TBT, které vypracovává návrhy oficiálních připomínek EU. Vzhledem k často poměrně krátké lhůtě pro předkládání připomínek, která

¹⁴ Článek 207 Smlouvy o fungování Evropské unie.

¹⁵ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, Úř. věst. L 204, 21.7.1998, s. 37.

¹⁶ S cílem zvýšit povědomí mezi hospodářskými subjekty uspořádala Komise dne 29. března 2007 v Bruselu významnou konferenci. Konference ze zúčastnilo 150 osob. Více informací viz: http://ec.europa.eu/enterprise/tbt/index.cfm?fuseaction=library.viewLibrary§ion_id=175&dspLang=en.

¹⁷ Sdělení Evropské komise Evropa ve světě: posílené partnerství v zájmu lepšího přístupu na trh pro evropské vývozce – KOM(2007) 183 v konečném znění.

činí 60 až 90 dnů, je důležité, aby hospodářské subjekty EU sdělily své obavy co nejdříve a před konečnou lhůtou, kterou stanoví oznamující Člen WTO¹⁸.

2.2.5. Internetové stránky EU/TBT

Aby byl umožněn přímý přístup k oznámením a za účelem usnadnění koordinace mezi všemi zainteresovanými stranami, zřídilo oznamovací a informační středisko EU/TBT v roce 2004 vlastní veřejně přístupné **internetové stránky TBT**¹⁹. Tyto internetové stránky umožňují veřejnosti přístup do **databáze TBT**, která obsahuje všechny oznamovací formuláře, návrhy textů a připomínky, které Evropská komise zaslala a obdržela.

Tyto internetové stránky poskytují přehled každého oznámení technických překážek obchodu: oznámené dokumenty, veškeré dostupné překlady a připomínky, které Evropská komise zaslala a obdržela, jsou zobrazeny na jedné internetové stránce pro každé oznámení. Zobrazení všech dokumentů zaručuje plnou transparentnost činnosti EU podle dohody TBT. Hospodářské subjekty a další zainteresované strany si kromě toho mohou předplatit **systém upozorňování na nová oznámení** a seznamovat se s **měsíčním přehledem** činnosti oznamovacího a informačního střediska EU/TBT.

Počet předplatitelů systému upozorňování ukazuje, že využívání internetových stránek EU/TBT se od roku 2004 zvyšuje. V roce 2011 bylo u systému upozorňování registrováno 529 soukromých nebo veřejných subjektů (oproti 182 v roce 2005) a uskutečnilo se 15 000 vyhledávání v databázi. Třetina předplatitelů pochází ze třetích zemí. Informační středisko EU/TBT představilo svou databázi Výboru pro technické překážky obchodu při několika příležitostech a obrátili se na ně další Členové WTO, kteří chtějí vyvinout vlastní internetové stránky.

3. REAKCE EU NA NEJNOVĚJŠÍ VÝVOJ

3.1. Přizpůsobení se přibývajícímu počtu oznámení technických překážek obchodu

Evropská unie byla vždy proaktivní při sledování opatření třetích zemí a daří se jí vypořádat se s přibývajícím počtem oznámení technických překážek obchodu. Počet oznámení technických překážek obchodu narůstá exponenciálně. Zatímco v roce 1995, v roce, kdy dohoda TBT vstoupila v platnost, bylo oznámeno méně než 400 návrhů textů, tento počet se od té doby více než ztrojnásobil a v roce 2011 činil 1216 oznámení²⁰. V posledních šestnácti letech oznámili Členové WTO celkem téměř 15 000 textů. V letech 2004 až 2009 nastal velmi výrazný nárůst počtu oznámení: jen k mírnému zvýšení došlo v prvních deseti letech oznamovacího postupu technických překážek obchodu (z méně než 400 v roce 1995 na 638 v roce 2004), aby do šesti let vzrostl z 638 na téměř 1 500 (viz graf v bodě 1 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD (2012) 189).

Prvním důvodem tohoto zvýšení je změna počtu Členů WTO ze 128 na počátku na 153 v roce 2011. Mezi nově přichozími je několik klíčových subjektů, například Čína, která se stala členem v roce 2001, Saúdská Arábie (v roce 2005), Vietnam (v roce 2007) a Ukrajina (v roce

¹⁸ V ideálním případě by Komise měla obdržet připomínky tři týdny před konečnou lhůtou, kterou stanoví oznamující Člen WTO v oznamovacím formuláři.

¹⁹ <http://ec.europa.eu/enterprise/tbt/>.

²⁰ Čísla uvedená v této zprávě nezahrnují oznámení dodatků/oprav.

2008). Vliv měly i informační kampaně organizované sekretariátem WTO a národní informační střediska TBT. Kromě toho jak sekretariát WTO, tak i Členové WTO financovali projekty technické pomoci v oblasti technických překážek obchodu na regionální a národní úrovni a podíleli se na nich. Dalším důležitým důvodem je intenzivnější regulační činnost Členů WTO v posledních pěti letech v nově vznikajících odvětvích, jako je energetická účinnost nebo informování spotřebitelů. A konečně mohla vést ke zvýšené regulační činnosti finanční krize, která ohrozila národní ekonomiky.

Evropská unie pozorně sleduje a monitoruje tento narůstající regulační rámec. Odráží se to v počtu připomínek EU k oznámením třetích zemí, který je úměrný zvýšení počtu oznámení technických překážek obchodu. Mezi lety 2004 až 2009 se tak počet připomínek EU téměř zdvojnásobil, ze 47 na 91 za rok. V roce 2011 zaslala EU 102 připomínky, nejvyšší počet vůbec (viz graf v bodě 1 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD (2012) 189). Aktivně také využívá zasedání Výboru pro technické překážky obchodu k tomu, aby doplnila své písemné připomínky o ústní prohlášení a požádala o následné reakce na své připomínky. Evropská unie je jedním z nejaktivnějších členů Výboru pro technické překážky obchodu vyjadřujících se k oznámením jiných Členů WTO, která mohou způsobovat zbytečné překážky obchodu. V závislosti na oznámeném návrhu může EU žádat zrušení, změnu, odložení nebo může požádat o vysvětlení. Existují četné příklady úspěšné spolupráce se třetími zeměmi, která vedla k příznivému výsledku pro Evropskou unii a mezinárodní obchod.

Příklady výsledků dosažených v rámci postupu TBT:

Zrušení: Kolumbijský návrh nařízení o alkoholických nápojích²¹ stanovil požadavky na označování, které byly příliš přísné a pro hospodářské subjekty by znamenaly významné náklady. Na zásah Evropské unie na zasedáních Výboru pro technické překážky obchodu a po jejích písemných připomínkách kolumbijské orgány nařízení stáhly.

Změna: Brazílské oznámení o posouzení shody bezpečnosti hraček²² navrhovalo zatěžující a diskriminační postup pro posuzování shody. Na žádost EU a několika dalších obchodních partnerů změnila Brazílie své nařízení v roce 2010 tak, že postup pro posuzování shody u dovážených hraček zmírnila.

Odložení: Indické oznámení o pneumatikách pro automobily bylo poprvé oznámeno v roce 2006²³. V návaznosti na písemné připomínky EU a její četné intervence na zasedáních Výboru pro technické překážky obchodu bylo přijetí návrhu odloženo. Pozměněné znění bylo oznámeno v roce 2010²⁴.

Vysvětlení: Pokud jde o čínské oznámení o dohledu a provádění inspekce a karantény u dovozu pevného odpadu, Čína objasnila, že dovozci, kteří byli akreditováni podle některých evropských norem, jsou také způsobilí k požadovanému zápisu²⁵.

3.2. Reakce na aktivní účast více Členů WTO

Evropská unie se také přizpůsobuje vzniku nových aktérů v postupu TBT a jejich kritice, jež se týká možností regulace, které si zvolila. Významný nárůst počtu oznámení v minulých letech nelze připisovat jen velkým zemím, nýbrž i menším aktérům působícím v globálním

²¹ G/TBT/N/COL/120.

²² G/TBT/N/BRA/259, 313 a 339.

²³ G/TBT/N/IND/20.

²⁴ G/TBT/N/IND/40.

²⁵ G/TBT/N/CHN/649.

měřítka, jako je Saúdská Arábie, Katar a Bahrajn. Aktivní účast rozvojových zemí, například Ugandy, která v roce 2010 oznámila nejvyšší počet textů, tento trend potvrdila.

Na tomto postupu se aktivně účastní více Členů WTO, kteří stále častěji podávají oznámení a také vyjadřují k oznámením připomínky. Jiní Členové WTO často podávají připomínky k textům oznámeným Evropskou unií. V roce 2011 obdrželo informační středisko EU/TBT 25 připomínek od třetích zemí, zejména od Číny, Nového Zélandu, Japonska a USA (viz graf v bodě 2 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD (2012) 189). Ve Výboru pro technické překážky obchodu obdržela EU v posledních letech nejvíce připomínek z Členů WTO. Evropská unie, která je ovšem obrovským vývozním trhem čítajícím 500 milionů potenciálních spotřebitelů a často stojí v čele vývoje v oblasti regulace, usiluje o vysokou úroveň ochrany spotřebitelů a provádí ambiciózní politiku životního prostředí, je pozorně sledována četnými obchodními partnery.

Evropská unie reaguje na všechny obdržené připomínky vysvětlováním svých právních předpisů, jejich obhajováním nebo v případě potřeby jejich změnou. Odpovědi na písemné připomínky, které oznamovací a informační středisko EU/TBT obdrží, se podávají písemně podle oznamovacího postupu nebo ústně na zasedáních Výboru pro technické překážky obchodu v reakci na vystoupení jiných Členů WTO. Evropská komise odpovídá na písemné připomínky každého Člena WTO jednotlivě jménem Evropské unie. Většina vznesených otázek týkajících se právních předpisů EU od roku 1995 se týkala zemědělství, registrace chemikálií, dobrých životních podmínek zvířat a ekodesignu/označování.

Příklady reakce EU:

Změna: Nařízení Komise z roku 2002 o vinařských produktech²⁶ bylo po jeho oznámení a připomínkách třetích zemí několikrát změněno. Když bylo v roce 2008 oznámeno nové nařízení Komise o vinařských produktech²⁷, bylo 11 ustanovení návrhu změněno, aby byly zohledněny písemné připomínky čtyř různých Členů WTO.

Přihlédnutí k obavám jiných stran: Kromě zodpovězení písemných připomínek odpověděla EU na obavy vyjádřené ústně na zasedáních Výboru pro technické překážky obchodu. Obavy třetích zemí ohledně nařízení REACH²⁸ proto byly zohledněny v pokynech, jejichž cílem je usnadnit provádění tohoto nařízení.

Vysvětlení: V roce 2010 vyjádřilo několik Členů WTO na zasedání Výboru pro technické překážky obchodu obavy, že rámec pro akreditaci v Evropě zřízený nařízením (ES) č. 765/2008²⁹ by mohl ohrozit schopnost orgánů třetích zemí posuzujících shodu plnit úkoly v oblasti upravené uvedeným předpisem. EU objasnila, že nová pravidla byla vyvinuta pouze pro účely vnitřního trhu a že možnosti přijetí nebo uznání výsledků posouzení shody v zahraničí nebyly novým nařízením dotčeny.

3.3. Řešení otázky transparentnosti

V souladu s celkovým vývojem také EU významně zvýšila počet svých oznámení za rok. V uplynulých deseti letech se počet více než ztrojnásobil, ze 17 na 63. V roce 2008 se počet oznámení EU oproti předcházejícímu roku zdvojnásobil (viz graf v bodě 2 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD (2012) 189). Počet oznámení členských států od roku 1995

²⁶ G/TBT/N/EEC/15.
²⁷ G/TBT/N/EEC/264.
²⁸ G/TBT/N/EEC/52.
²⁹ G/TBT/N/EEC/152.

kolísal, ale v uplynulých třech letech se ustálil na 54 oznámeních za rok (viz graf v bodě 3 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD (2012) 189). Ve srovnání s počtem oznámení členských států podle vnitřního oznamovacího postupu³⁰ však tento počet zůstává malý.

Pokud jde o šedesátidenní až devadesátidenní lhůtu pro předkládání připomínek poskytnutou jiným Členům WTO před přijetím oznámených právních předpisů, ze statistik vyplývá, že v praxi se lhůta poskytnutá na podání připomínek v uplynulých pěti letech pohybovala mezi 58 a 61 dny oproti 46 dnům v roce 1997³¹. Pokud jde o oznámení EU, průměrný počet dnů poskytnutých na podání připomínek v roce 2011 činil 65 (viz graf v bodě 4 pracovního dokumentu útvarů Komise SWD (2012) 189). Tento pokrok přinesl Členům WTO více příležitostí k analýze technických předpisů třetích zemí a pomohl zlepšit postup TBT. Jak je však zdůrazněno v posledním přezkumu obchodní politiky WTO týkajícím se EU, mohla by se lhůta pro předkládání připomínek týkajících se oznámení členských států EU dále prodloužit³².

Pokrok dosažený v oblasti transparentnosti je úměrný opatřením přijatým Členy WTO za účelem zvýšení povědomí o postupu TBT. Vnitřní koordinaci, která má zajistit, aby všechny právní předpisy, které spadají do oblasti působnosti dohody TBT, byly v příslušném stádiu oznámeny, je třeba každodenně pečlivě sledovat a vnitrostátní správní orgány musí být o těchto právních předpisech informovány. Evropská komise byla v tomto ohledu zvláště aktivní, když pro své útvary a pro členské státy EU pravidelně organizovala semináře. Oznamovací a informační středisko EU/TBT uspořádalo pro útvary Komise v letech 2008 až 2011 tři semináře.

4. MNOHOSTRANNÁ JEDNÁNÍ O TRANSPARENTNOSTI OZNAMOVACÍHO POSTUPU TECHNICKÝCH PŘEKÁŽEK OBCHODU

4.1. Přetrvávající obtíže

Výbor pro technické překážky obchodu vydal a zpřesnil podrobná doporučení týkající se transparentnosti³³, čímž se zlepšilo provádění oznamovacího postupu, použili-li je Členové WTO³⁴. **Někteří Členové WTO však stále ještě nedodržují základní povinnosti plynoucí z oznamovacího postupu technických překážek obchodu**, například běžné oznámení nebo oznámení ve stádiu přípravy. Často je to dáno nedostatečnou koordinací ve vnitrostátních správních orgánech, které mají zajistit, aby orgán pro oznamování byl informován o vypracování právních předpisů, které je nutno oznámit, nebo orgán pro oznamování nemůže uložit oznamovací povinnost správnímu orgánu příslušnému pro navrhované právní předpisy. Někteří Členové WTO neoznamují právní předpisy přijaté orgány s normotvornou pravomocí (například Parlamentem), protože dohodnout koordinaci mezi orgánem pro oznamování a orgánem s normotvornou pravomocí je obtížnější.

³⁰ Směrnice 98/34/ES Evropského Parlamentu a Rady ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, Úř. věst. L 24, 21.7.1998, s. 37.

³¹ Šestnáctý roční přezkum provádění a fungování dohody TBT: dokument WTO G/TBT/29, s. 6.

³² „Přezkum obchodní politiky: Evropská unie“, zpráva sekretariátu WTO, 2011, s. 46: „U přibližně 17 % oznámení jednotlivých členských států byla lhůta pro podávání připomínek nebo lhůta mezi dnem uveřejnění oznámení a dnem jeho přijetí kratší než 60 dní“ (sledované období: říjen 2008 - leden 2011). Dokument WTO G/TBT/1/rev.10.

³⁴ Např. šedesátidenní až devadesátidenní lhůta pro podávání připomínek, odpovědi je třeba podávat v jednom ze tří úředních jazyků WTO, přímý přístup k oznámenému textu prostřednictvím oznamovacího formuláře, sdílení neoficiálních překladů, sdělování přijatých a zveřejněných textů atd.

Navíc ne všichni Členové WTO využívají možnost předložit připomínky k navrhovaným technickým předpisům a postupům pro posuzování shody. Mnozí Členové mají problémy se sledováním oznámení či zajištěním odborných znalostí potřebných pro analýzu určitých oznámení. Podobně ne všechna informační střediska Členů WTO jsou plně funkční. Některá odpovídají velmi zřídka, jiná pouze oznámí, že o dotazu informovala příslušné orgány, často není přes opakované upomínky poskytnuta žádná odpověď. To významně ohrožuje výsledek postupu a snižuje jeho účinnost.

Stále ještě existují některé „šedé zóny“, které souvisejí s **oblastí působnosti dohody TBT** a s oznamovací povinností. I když dvě rozhodnutí panelu WTO³⁵ by měly pomoci přesněji vymezit oblast působnosti dohody, některé nejasnosti přetrvávají, zejména pokud jde o požadavky na výrobní metody nesouvisející s výrobkem (které nemají žádný vliv na technické vlastnosti konečného produktu), a pokud jde o dobrovolné označování spojené s určitými požadavky, aniž by bylo stanoveno výlučné označování.

Analýza oznámených textů v poměrně **krátké šedesátidenní lhůtě pro předkládání připomínek**, zejména má-li být návrh textu přeložen, zůstává pro Členy WTO a pro hospodářské subjekty hlavním problémem. **Rozpočet na překlady** je zatím stále příliš omezený. Je nanejvýš důležité zvýšit **povědomí hospodářských subjektů** o postupu a možnosti zasílat připomínky orgánům Členů WTO. To platí zejména pro svazy nebo státní společnosti, zvláště pro malé a střední podniky, které mají omezené vlastní zdroje na to, aby analyzovaly navrhované předpisy a reagovaly včas.

A konečně, Výbor pro technické překážky obchodu **by se neměl stát fórem, které jednoduše oznamuje obavy průmyslových odvětví**. Měl by veřejným orgánům poskytovat příležitost k výměně názorů na navrhované technické předpisy a postupy pro posuzování shody na základě všech souvisejících politických aspektů.

4.2. Pravidelné diskuze na zasedáních Výboru pro technické překážky obchodu a tříleté přezkumy

Pravidelná zasedání Výboru pro technické překážky obchodu, a zejména **přezkum působení a uplatňování dohody TBT**, který se provádí podle odstavce 4 článku 15 dohody TBT každé tři roky, jsou příležitostmi k projednání a vyjasnění některých potíží a problémů souvisejících s oznamovacím postupem. Komise pravidelně používá tyto tříleté přezkumy k navrhování způsobů zlepšování transparentnosti oznamovacího postupu. Evropská unie se aktivně účastní všech diskuzí o tříletém přezkumu a přispěla studií o transparentnosti³⁶ k pátému tříletému přezkumu³⁷ dokončenému v listopadu 2009.

Tříleté přezkumy jsou důležité nejen pokud jde o otázky související s oznamovacím postupem, ale i o jiné systémové otázky spojené s dohodou TBT: **správné regulační postupy, postupy pro posuzování shody, normy, technická pomoc a fungování Výboru pro technické překážky obchodu**. Výbor pro technické překážky obchodu se proto stal důležitým fórem, na němž mohou Členové WTO projednávat otázky související s mezinárodním obchodem se zbožím a přístupy politik. Komise tento výbor pravidelně využívá k tomu, aby představila přístupy politik EU ostatním Členům WTO a podpořila

³⁵ Spojené státy – Opatření týkající se dovozu, uvádění na trh a prodeje tuňáka a produktů z tuňáka (DS381) a Spojené státy – Určité požadavky na označování země původu. (DS 384, DS 386).

³⁶ Dokument WTO G/TBT/W/309.

³⁷ Dokument WTO G/TBT/26.

sblížení právních předpisů uplatňováním správných regulačních postupů při tvorbě technických předpisů a postupů pro posuzování shody.

Komise také poskytuje přehledy programů technické pomoci EU a členských států pro rozvojové země, které zahrnují pomoc v záležitostech TBT³⁸. Na zasedání Výboru pro technické překážky obchodu v červnu 2011 představilo Švédsko svůj poradenský program prováděný od roku 2008 do roku 2011 na podporu při zřizování a fungování oznamovacích a informačních středisek TBT sedmi zemí subsaharské Afriky³⁹. Nezávisle na svých programech technické pomoci přijalo oznamovací a informační středisko EU/TBT, na žádost některých Členů WTO, návštěvy jiných Členů WTO, kteří chtěli vědět více o tom, jak je organizováno a jak funguje⁴⁰. Odborníci Evropské komise v oblasti technických překážek obchodu se také zúčastnili seminářů o technické pomoci, které WTO zorganizovala v různých oblastech světa.

5. ZÁVĚRY A DALŠÍ POSTUP

Oznamovací postup technických překážek obchodu je **účinným prostředkem zjištění stavu vývoje regulace, pokud jde o zboží ve třetích zemích**. Pokud Členové WTO plní oznamovací povinnost, umožňuje se tím ostatním Členům WTO seznámit se s novými technickými předpisy a postupy pro posuzování shody a je poskytnut konkrétní způsob, jak reagovat na technické překážky obchodu. Tento postup zároveň umožňuje, aby se rozšířilo povědomí o obecných tendencích v jiných členských státech WTO nebo v jednom konkrétním členském státě WTO, a proto poskytuje důležité informace pro obchodní a průmyslovou politiku EU.

Aby se toho plně využilo, je samozřejmě velmi důležité, aby sama Evropská unie dodržovala zásady a plnila povinnosti stanovené v dohodě TBT. **Nebude-li EU dodržovat stanovená pravidla, nemůže to vyžadovat od jiných**. Právní předpisy EU a členských států musí být proto v souladu se zásadami dohody TBT a musí být oznamovány podle pravidel a s co největší transparentností.

Předkládání navrhovaných právních předpisů ke kontrole jinými Členy WTO může být také velmi užitečné. Připomínky jiných Členů mohou pomoci zjistit problémy, jež zůstaly nepovšimnuty, nebo aspekty, které při navrhování právních předpisů nebyly zohledněny⁴¹.

Tento postup umožňuje regulačním orgánům na celém světě také porovnávat politické přístupy a uvažovat o důvodech pro jiný způsob právní úpravy. Oznamovací postup technických překážek obchodu tak slouží jako **nástroj pro srovnávání** a, je-li to vhodné, může přispět k určitému stupni sblížení na mezinárodní úrovni. Pomáhá Evropské unii také při šíření povědomí o jejích regulačních rozhodnutích a jejich prosazování. Tato rozhodnutí jsou založena na řádné a fakticky podložené analýze, rozsáhlých konzultacích se zainteresovanými stranami a komplexním posouzení dopadů. Navíc dává EU příležitost k vysvětlení důvodů svých rozhodnutí ostatním zemím.

³⁸ Dokument WTO G/TBT/W/303.

³⁹ Burundi, Etiopie, Keňa, Rwanda, Tanzanie, Uganda a Zambie.

⁴⁰ Návštěvy indické delegace v roce 2007, úředníka z čínského informačního střediska TBT v roce 2009 a tuniské delegace v roce 2011.

⁴¹ I přes analýzu a posouzení dopadů, včetně posouzení důsledků pro mezinárodní obchod, které Komise pravidelně provádí před navržením nových právních předpisů.

V současné době používají Komise, členské státy a hospodářské subjekty tento postup účinně. Komise se však domnívá, že existují možnosti ke zlepšení, a proto hodlá přijmout tato opatření:

Opatření 1: Další zvyšování povědomí k podnícení podávání připomínek od hospodářských subjektů EU, včetně malých a středních podniků

Komise bude nadále informovat útvary Komise, hospodářské subjekty a členské státy o výhodách tohoto postupu, včetně možnosti zasílání připomínek přímo Komisi. Komise bude zejména nadále pořádat semináře a konference s členskými státy a hospodářskými subjekty, včetně malých a středních podniků, a podporovat členské státy při zvyšování povědomí vnitrostátních hospodářských subjektů.

V souvislosti s prováděním sdělení Komise, které podporuje ekonomické aktivity malých a středních podniků mimo EU⁴², bude Komise rovněž nadále zkoumat, co je ještě možné udělat pro to, aby se malé a střední podniky aktivněji účastnily oznamovacího postupu. Komise zajistí, aby budoucí vícejazyčný internetový portál⁴³ poskytující informace o zahraničních trzích, které jsou pro podniky důležité, a přehled dostupných podpůrných činností týkajících se trhů mimo EU, uváděl odkaz na databázi TBT⁴⁴. Komise má také v úmyslu zdokonalit v roce 2012 své internetové stránky TBT, aby byly uživatelsky přívětivější pro hospodářské subjekty, včetně malých a středních podniků.

Opatření 2: Podpora práva hospodářských subjektů na informace od informačních středisek TBT o platných požadavcích na přístup na trh

Dohoda TBT ukládá Členům WTO povinnost zřídit informační středisko TBT, které bude zodpovídat všechny rozumné dotazy ostatních Členů a zainteresovaných stran týkající se jakýchkoli technických předpisů přijatých nebo navrhovaných, postupů pro posuzování shody a norem⁴⁵. To otevírá přímý kanál pro komunikaci hospodářských subjektů s orgány jiných Členů WTO, od nichž mohou získat informace o požadavcích na přístup na trh souvisejících s technickými předpisy, postupy pro posuzování shody a normami. Tento přímý komunikační kanál může být v určitých otázkách důležitý, pokud jiné zdroje informací, například databáze EU týkající se přístupu na trh⁴⁶ nebo internetové stránky třetích zemí, neobsahují dostatek údajů. Komise má proto v úmyslu propagovat informační střediska TBT na vylepšených internetových stránkách TBT. V závislosti na dostupných lidských zdrojích zváží Komise rovněž poskytování podpory evropským hospodářským subjektům, které potřebují informace, například nejsou-li zodpovězeny dotazy, které zašlou informačním střediskům jiných Členů WTO.

Opatření 3: Další koordinace s jinými důležitými nástroji obchodní a průmyslové politiky EU

⁴² Sdělení Evropské komise Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí, KOM(2011) 702 v konečném znění

⁴³ Viz bod 4.2.2 sdělení Evropské komise Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí.

⁴⁴ <http://ec.europa.eu/enterprise/tbt/>.

⁴⁵ Viz článek 10 dohody TBT.

⁴⁶ <http://madb.europa.eu/>.

Komise bude nadále používat oznamovací postup technických překážek obchodu jako součást své obchodní a průmyslové politiky a pokusí se o zvýšení součinnosti mezi různými prvky politiky. Týmy pro přístup na trh v delegacích EU ve třetích zemích mohou například poskytnout cennou podporu, budou-li mít prostředky na sledování oznámení o technických překážkách obchodu, k vytvoření sítě pro shromažďování připomínek podniků EU ve třetích zemích, k navázání kontaktů s útvary Komise se sídlem v Bruselu a k zajištění navazujících činností ve spolupráci s příslušnými orgány ve třetích zemích. Komise bude, bude-li to možné, nadále používat stávající nebo nové regulační dialogy a jednání o obchodních dohodách k řešení systémových nebo konkrétních překážek obchodu, které byly zjištěny prostřednictvím oznamovacího postupu technických překážek obchodu. Komise bude nadále podporovat rovněž plné dodržování oznamovací povinnosti a příslušných doporučení Výboru pro technické překážky obchodu prostřednictvím jednání o kapitolách týkajících se technických překážek obchodu v dohodách o volném obchodu, včetně ustanovení o transparentnosti.

Opatření 4: Další podpora fungování oznamovacího postupu technických překážek obchodu na multilaterální a bilaterální úrovni

Komise bude i nadále rozvíjet a zlepšovat fungování tohoto postupu tím, že se aktivně účastní zasedání Výboru pro technické překážky obchodu. Má v úmyslu předložit další dokument o transparentnosti oznamovacího postupu v souvislosti se šestým tříletým přezkumem, který má být proveden v listopadu 2012. Komise rovněž posoudí, jak by bylo možné dále podpořit rozvojové země, aby se mohly účinněji podílet na oznamovacím postupu. Mohlo by se jednat například o posílenou podporu oznamovacích a informačních středisek TBT, zejména středisek zemí sousedících s EU.

Komise má v úmyslu povzbudit sekretariát WTO k dalšímu rozvíjení systému pro správu informací o technických překážkách obchodu⁴⁷, aby se pro všechny Členy WTO stal účinným nástrojem, který umožní rychlejší zveřejňování oznámení a poskytne Členům možnost snadno získat veškeré nezbytné informace o oznámeních a lépe se zapojit do postupu.

Opatření 5: Maximální míra dodržování pravidel oznamování

Komise je odhodlána zajistit, aby návrhy Komise i prováděcí právní předpisy přijaté Komisí byly v souladu s dohodou TBT a byly oznamovány ve stádiu přípravy ve lhůtě šedesáti až devadesáti dnů pro předkládání připomínek pro ostatní Členy WTO. Zajistí také, aby připomínky ostatních Členů WTO byly projednány a zohledněny před dokončením právních předpisů. Je důležité vyhradit na postup přijímání právních předpisů dostatek času, aby bylo možné dodržet oznamovací povinnost.

Opatření 6: Další úsilí o zvýšení transparentnosti v řádném legislativním postupu

Pokud jde o návrhy předkládané Evropskému parlamentu a Radě, které obsahují technické předpisy a postupy pro posuzování shody, Komise začala informovat Členy WTO o významných změnách zavedených do legislativního postupu, když tyto návrhy vyvolaly zájem ostatních Členů WTO a když to řádný postup umožňoval⁴⁸. V zájmu větší

⁴⁷ <http://tbtims.wto.org/web/pages/search/notification/Search.aspx>.

⁴⁸ V těchto případech informovalo oznamovací a informační středisko EU/TBT ostatní Členy WTO dodatkem k původním oznámením o postojích Rady nebo Evropského parlamentu, aniž by však začala běžet nová lhůta pro podávání připomínek k zavedeným změnám.

transparentnosti by lhůta pro předkládání připomínek mohla být znovu otevřena, což by umožnilo ostatním Členům WTO podávat připomínky ke změnám navrženým v řádném postupu a zasílat obdržené připomínky spoluzákonodárcům. Komise tuto možnost přezkoumá případ od případu.

Opatření 7: Větší koordinace s členskými státy

Pro soudržnou a účinnou obchodní politiku a v zájmu co nejúčinnějšího využití tohoto postupu musí Evropská unie jednat ve shodě. Členské státy musí v plném rozsahu plnit závazky vyplývající z dohody TBT a podporovat politiku EU v oblasti transparentnosti oznamovacího postupu účinnou koordinací své činnosti. Komise bude nadále informovat členské státy o důležitých aspektech postupu a o nejnovějším vývoji. Vyzývá členské státy k zajištění koordinace i z jejich strany.